



R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

§. 1. Potens restituere, non restituit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

Cap. IV. Quomodo se gerat Confessar. &c. 399

CAPUT IV

Quomodo se gerat Confessarius : sc. quando penitens, cum possit, non restituit, nec debita solvit.

Orquer id sapientissime Confessarios; Qui propter ea non raro à fidelibus reprehenduntur, quod facilius sint ad absolvendos eos, qui cum satis locupletes habeantur, ac alieno fruantur, nec restitunt. Vtrosque scilicet doctrina, quam, ex Dicastill. in fine huius tractatus de restitutione, pro paxi Confessariorum asserre oportet, premittam iudicavi.

1. Quare ergo in hanc rem docet lib. 2. de rest. tract. 2. §. 10. dub. 1. a. num. 6. (lege etiam Molin. tom. 3. disp. 756. de Logo disp. 20. tom. 1. de inst. d. 20. sect. 97.) ago claritatem grati in tria distinguo? Primum; De eo, qui potens restituere, non restituit: Secundum; De eo, qui iustus à Confessario, ut restituit, nondum paruit. Tertio; De eo, qui cum non possit restituere in foro interno, praesumens potens in externo.

Potens restituere, non restituit.

Quoad primum Debitor qui sine aliqua causaratione potest commodè totum debitum restituere, & non vult restituere totum, sed tantum per partes, non potest licite à Confessario absolvi. Ita Sot. Maior, Molina, alique ab ipso Dicastill. citati. Navarrus tamen, Henric. Ang. Gabr. apud eundem, docent posse licite, quando idem Confessarius duo videt ex pœnitentis dispositione. Primum quod data ei hac dilatione, restituet, & non aliter. Secundum, quod creditor ex hac dilatione non incurrat damnum aliquod: quia tunc, inquit, cum Confessarius utiliter gerat negotium creditoris, videtur eum consentire. Hæc illi, sed certe videtur consentire contractus ob avaritiam, & obstinationem debitoris; unde ipse debitor à peccato sic non excusabitur, unde absolvi nec poterit.

Nihilominus probabilis erit hæc Navarr. sententia, si præter illas duas condiciones, addatur tertia: scilicet, quod debitor habeat ignorantiam probabilem, ex qua sit in bona fide, putans se modò satisfacere suæ obligationi neque teneri ad amplius: quia tunc Confessarius, si prævidet nihil profuturum, monendo de ipsius maiori obligatione, potest eum absolvere, ne abeat desperatus: in quo non solum creditoris, sed etiam pœnitentis negotium agit, imò & Dei, cuius minister est, hæc Syrester, Armilla, & Petr. Navarr. Et hic quidem probat hanc ignorantiam communiter excusare debitoris, quia alius maior pars Reipublicæ in statu damnationis existeret; quis enim, inquit, est, qui vel testamenti implementationem, vel debiti solutionem non hoc prætextu differat.

Hinc autem ex eodem ibidem, num. 9. videbitur sequi, Confessarium teneri ad non monendum, sed absolvendum huiusmodi pœnitentem: Et quidem merito, supposita ea opinione, quia si pœnitens non habet impedimentum, ut absolvatur hic, & nunc, & ex monitione Confessarii non sperat aliquid melius, sed potius, ut desperatus abeat pœnitens, imò ut commit-

tat novum peccatum? peccabit Confessarius, monendo.

6. Non tamen puto cum Dicastill. num. 10. Ita malè facturum Confessarium, qui timens de probabilitate ignorantie talis hominis diceret: Ego non audeo te absolvere, quare alios Confessarios, non tamen bene facit, aperiendo illi omnem veritatem, quam timet ei non profuturam, sed potius ob suam culpam nocituram.

7. Quod si ipse debitor petat doceri, non videtur posse illi negari vera doctrina, nec occultari veritas, cum iam dubitet, & conscientia læsa sit: sic Dicastill. num. 11. Ego verò removeo illud (non videtur) & aio, absolute non posse negari veritatem, ut distincte dixi lib. 3. meth. Conf. cap. 4. num. 8. & 9. Sed redeo ad Dicastilli doctrinam.

8. Notant autem Auctores, præsertim Maior, Navarrus, Corduba, Navarra, hæc eodem modo locum habere, sive debitum sit ex delicto, sive ex contractu. Dicastill. num. 12.

Quod verum est; sed ignorantia probabilis frequentius contingit in debitis ex contractu, raro in debitis ex delicto.

9. Eodem autem modo (Dicastill. num. 13.) videtur philosophandum sive debitor velit partem debiti statim restituere, & partem differre (in quo tantum casu loquuntur auctores) sive totum velit differre: quia ignorantia eodem modo potest contingere circa totum, & circa partem.

Iussus à Confessario, nondum restituit.

10. Pœnitenti, qui prima vice fatetur se culpabiliter non restituisse alienum, nec tamen habere firmum propositum statim restituendi, non est neganda absolutio, Dicastill. num. 17. ex Petro Navarra, Navarro, Corduba, Henr. Suar. aliisque ab ipso Dicastill. citatis. Si tamen bis, aut ter, aut saepius fuerat iussus in aliis Confessionibus restituere, & tamen, cum posset, non fecit; regulariter non est absolvendus, quousque fecerit re ipsa restitutionem. Ratio prioris partis est, quia: sicut in omnibus aliis Confessariis credere potest, & debet pœnitenti, ita in hoc. Ratio posterioris est, quia talis homo est in periculo proximo, experientia ipsa compertum, iterum differendi restitutionem. Idem non recte putant Anglez, & Ledesma. apud eundem Dicastill. esse probabile absolvi tunc illum posse: nam idem posset de concubinario, qui saepius iussus, non eiecit domo concubinam.

11. Dixi autem (regulariter non esse absolvendum) nam talis esse posset pœnitens, talisque circumstantie possent occurrere, ut Confessarius debeat esse contentus suo proposito restituendi, etiam si antea saepè iussus omiserit restitutionem. Dicastill. num. 18. ex Navarro, Valentia, Molina, Azorio.

Et Molina quidem tom. 3. d. 756. exemplum adhibet, ut si Confessarius non leviter credat, pœnitentem re ipsa restitutorum statim, sine mora, quia non ea acrimonia fuerat illi iussa restitutio, in aliis Confessionibus. vel si alie adsint circumstantie ad id credendum, præsertim si injungat illi, ut non prius accedat ad Eucharistiam, quam restituat.

Non potens restituere in foro interno, &c.

12. Quoties pœnitens accidit cum impotentia restituendi, est absolvendus, si dicat se habere firmum propositum restituendi, etiam, saepius ante restituere culpabiliter omiserit: idque, etiam si restitutio facienda sit ex decimis, Dicastill. num. 19. ex Molina. Ratio est, quia Concilium Tridentinum, dum præcipit Confessariis, ne absolvant debitores decimarum, quousque eas solverint, intelligendum est loqui de debitoribus potentibus restituere, & qui non restituendo